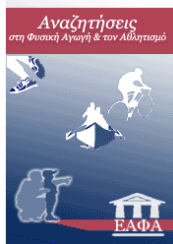

Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό

Τόμος 13 (2), 11 - 20

Δημοσιεύτηκε: Σεπτέμβριος 2015

www.pe.uth.gr/emag

Inquiries in Sport & Physical Education

Volume 13 (2), 11 - 20

ISSN 1790-3041

Released: September 2015

Self -Efficacy of Students who are doing their Internships at Schools and Learning Climate

Maria Rembelou & Nikolaos Digelidis

Department of Physical Education and Sports Sciences, University of Thessaly, Trikala, Hellas

Abstract

The purpose of this study was to examine undergraduate students self -efficacy during their practice experience in schools, their satisfaction from teaching in physical education classes, and their conception about lesson's importance and course's learning climate. In this study 81 undergraduate students participated (47 boys, 34 girls) approximately twenty years old. The study was held through questionnaires. All scales had accepted levels of internal consistency ($\alpha > .85$). One -way analysis of variance showed statistically significant differences between boys and girls concerning: a) self-efficacy, b) lesson's importance and c) satisfaction from teaching in physical education classes. Data analysis revealed that girls had higher scores in all the above mentioned scales, in comparison with boys, demonstrating more than self- determination and ability from their practice exercise at schools.

Key word: *self- efficacy, learning climate, practice experience, ability*

Ερευνητική

Αυτοαποτελεσματικότητα Διδασκαλίας Φοιτητών/τριων που κάνουν την Πρακτική τους στα Σχολεία και Μαθησιακό Κλίμα

Μαρία Ρέμπελου & Νικόλαος Διγγελίδης

ΤΕΦΑΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετασθούν η αυτοαποτελεσματικότητα φοιτητών του ΤΕΦΑΑ κατά την πρακτική τους άσκηση στα σχολεία, η ικανοποίηση τους από τα σχολεία της φυσικής αγωγής, η αντίληψη τους για τη σημαντικότητα του μαθήματος και το μαθησιακό κλίμα. Στην έρευνα συμμετείχαν ογδόντα ένα φοιτητές/φοιτήτριες (47 αγόρια, 34 κορίτσια) του δευτέρου έτους σπουδών, ηλικίας 20 ετών περίπου. Για την αξιολόγηση των παραπάνω μεταβλητών χρησιμοποιήθηκαν κατάλληλα προσαρμοσμένα ερωτηματολόγια. Όλες οι κλίμακες είχαν αποδεκτούς δείκτες εσωτερικής συνοχής ($\alpha > .85$). Η ανάλυση διακύμανσης της κατεύθυνσης έδειξε στατιστικά σημαντικές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών όσον αφορά: α) στην αυτοαποτελεσματικότητα, β) στη σημαντικότητα του μαθήματος και γ) στην ικανοποίηση από τη διδασκαλία της φυσικής αγωγής. Τα κορίτσια είχαν υψηλότερα σκορ σε όλες τις παραπάνω κλίμακες σε σύγκριση με τα αγόρια, επιδεικνύοντας μεγαλύτερη αυτοαποτελεσματικότητα και ικανοποίηση από τη πρακτική τους άσκηση στα σχολεία.

Λέξεις κλειδιά: *αυτοαποτελεσματικότητα, μαθησιακό κλίμα, πρακτική άσκηση, ικανότητα*

Εισαγωγή

Η βασική θεωρία και η έρευνα που αναπτύχθηκε τις τελευταίες δεκαετίες πάνω στο θέμα της αυτοπεποίθησης και της απόδοσης κατευθύνεται κυρίως από την κοινωνική γνωστική θεωρία και την έννοια της αυτοαποτελεσματικότητας (Bandura, 1997). Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, ο πιο κεντρικός μηχανισμός που επηρεάζει τις ενέργειες των ατόμων είναι η πίστη τους στις προσωπικές ικανότητες. Όταν τα άτομα έχουν χαμηλή αυτοπεποίθηση και πιστεύουν πως δεν μπορούν να πετύχουν με τις δικές τους ικανότητες και ενέργειες, τότε υπάρχουν μικρές πιθανότητες και κίνητρα να ενεργήσουν. Τα άτομα, σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, λειτουργούν με βάση τα πιστεύω τους για τις προσωπικές τους ικανότητες (Bandura, 1997).

Οι εκπαιδευτικοί παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των πεποιθήσεων των μαθητών ως προς τις ικανότητες και τις αντιλήψεις τους, αναλόγως με το αίσθημα αυτοαποτελεσματικότητας που κατέχουν οι ίδιοι. Όταν ο εκπαιδευτικός έχει υψηλό αίσθημα αυτοαποτελεσματικότητας ως προς τις ικανότητες του, τότε είναι πιο εύκολο να δώσει θετική ανατροφοδότηση στους μαθητές του και να προσπαθήσει να τους βοηθήσει να αναπτύξουν γνωστικές και συναισθηματικές δεξιότητες. Ενώ, αν ο εκπαιδευτικός έχει χαμηλό αίσθημα αυτοαποτελεσματικότητας, ισχυρίζεται πως είναι λίγα αυτά που μπορούν να κάνουν οι μαθητές, με αποτέλεσμα να μην δίνονται κίνητρα για την ανάπτυξη της αυτονομίας τους (Bandura, 1997).

Η αυτοαποτελεσματικότητα που κατέχουν οι εκπαιδευτικοί ως προς τις ικανότητες τους και τις κατάλληλες στρατηγικές μάθησης που μπορούν να εφαρμόσουν στην τάξη είναι απαραίτητα στοιχεία για να διδάξουν στους μαθητές γνωστικές και συναισθηματικές δεξιότητες. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να αισθάνεται ο ίδιος ικανός και αποτελεσματικός για να μπορέσει να δώσει την κατάλληλη ανατροφοδότηση και να ενθαρρύνει τα παιδιά θετικά στη συμμετοχή των δραστηριοτήτων. Ακόμη θα πρέπει να επισημάνει στα παιδιά πως σημαντικό ρόλο για τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες είναι η προσπάθεια που καταβάλλει κάθε μαθητής και η ατομική του βελτίωση παρά το αποτέλεσμα (Bandura, 1997).

Ακόμη, ο εκπαιδευτικός είναι υπεύθυνος για τη δημιουργία ενός θετικού κλίματος μέσα στην τάξη. Ένας ικανός και αποτελεσματικός εκπαιδευτικός θα πρέπει να επιτυγχάνει την ανάπτυξη θετικών συμπεριφορών και αξιών. Εξάλλου, το πώς αισθάνονται τα παιδιά καθορίζει το επίπεδο παρακίνησης τους στη μάθηση καθώς και τις μακροχρόνιες επιδράσεις της διδασκαλίας. Τέλος, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι σε εγρήγορση κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, για να μπορέσει να αντιμετωπίσει τυχόν προβλήματα πειθαρχίας που θα δημιουργηθούν στην τάξη αλλά και να διαμορφώσει κατά τέτοιο τρόπο το μάθημα, ώστε να επέλθουν τα επιθυμητά αποτελέσματα (Pangrazi, 1999).

Μαθησιακό κλίμα και προσωπικότητα του εκπαιδευτικού

Η εσωτερική παρακίνηση σχετίζεται με την αυτονομία, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να διαμορφώσουν ένα θετικό κλίμα στην τάξη, έτσι ώστε οι μαθητές να συμμετέχουν σε δραστηριότητες προσανατολισμένες στην προσπάθεια κι όχι στην επιτυχία, γιατί μόνο τότε τα παιδιά θα αποκτήσουν αυτοπεποίθηση ως προς τις ικανότητες τους, με αποτέλεσμα να επιφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα (Biddle & Goudas, 1997).

Σε έρευνα που έγινε για τη θεωρία της αυτοαποτελεσματικότητας σε φοιτητές της ιατρικής, μέσω συνέντευξης, φάνηκε πως εκείνοι που πήραν μέρος σε ένα εξαμηνιαίο πρόγραμμα στο οποίο τους δόθηκε αυτονομία κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας έγιναν περισσότερο αυτόνομοι και είχαν υψηλότερα ψυχοκοινωνικά πιστεύω (Williams & Deci, 1996). Τα ίδια αποτελέσματα παρουσιάστηκαν και σε άλλη τους έρευνα που διήρκεσε 30 μήνες. Στη συγκεκριμένη έρευνα φάνηκε πως οι φοιτητές μετά την υποστηρικτική αυτονομία που έλαβαν από τους καθηγητές ανέπτυξαν την αντιληπτική τους ικανότητα και την αυτονομία τους (Williams & Deci, 1996).

Επίσης σύμφωνα με τα στοιχεία μιας έρευνας των Williams, Saizow, Ross και Deci (1997), στην οποία έλαβαν μέρος 210 τεταρτοετείς φοιτητές της ιατρικής, φάνηκε πως το μαθησιακό κλίμα τους επηρέασε πάρα πολύ στην επιλογή της ειδικότητας που θα ακολουθούσαν στην πορεία της καριέρας τους. Στην ίδια έρευνα παρατηρήθηκε ότι, παρόλο που η αντιλαμβανόμενη ικανότητα έπαιξε σημαντικό ρόλο στη λήψη απόφασης σχετικά με την επιλογή της ειδικότητας των φοιτητών, ένας άλλος ισχυρός παράγοντας ήταν η ενίσχυση του ενδιαφέροντος από τη μεριά των εκπαιδευτών.

Στα ίδια συμπεράσματα κατέληξαν οι Black και Deci (2000). Αυτοί παρατήρησαν πως οι παραδοσιακοί τρόποι διδασκαλίας, βάσει των οποίων οι καθηγητές δεν παρείχαν αυτονομία και πρωτοβουλία σε φοιτητές του χημικού τμήματος, φάνηκε να δημιουργούν συναισθήματα άγχους σε αυτούς και να επιφέρουν χαμηλές αποδόσεις. Αντιθέτως, όταν υποστηρίζονταν η αυτονομία των φοιτητών αυτό συνέβαλε στην επίτευξη των στόχων που θέτονταν, στην απόκτηση θετικών εμπειριών, καθώς και στην ψυχολογική ανάταση αυτών. Συνεπώς, μαθητοκεντρικοί τρόποι διδασκαλίας που προωθούν τη δημιουργία ενός κλίματος αυτονομίας και ικανοποιούν τις ανάγκες των μαθητών θεωρούνται σημαντικές για τη διατήρηση του ενδιαφέροντος των φοιτητών και για υψηλές επιδόσεις.

Προσωπικότητα του εκπαιδευτικού και αυτοαποτελεσματικότητα

Οι έρευνες που έχουν γίνει πάνω στην προσωπικότητα του εκπαιδευτικού και τη σχέση με την αποτελεσματικότητα στη διδασκαλία έχουν υποστηρίξει ότι ο πετυχημένος εκπαιδευτικός έχει την τάση να είναι εγκάρδιος, κατανοητικός, φιλικός, υπεύθυνος, συστηματικός, προικισμένος με φαντασία και ενθουσιασμό (Ryans, 1960). Οι εκπαιδευτικοί λοιπόν θα πρέπει να δείχνουν όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά, ιδιαίτερα όταν δουλεύουν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση διότι, τα παιδιά σε μικρή ηλικία βλέπουν το δάσκαλο τους ως πρότυπο και εύκολα μπορεί να γίνει παράγοντας προς μίμηση, ενώ σε μεγαλύτερη ηλικία αρχίζουν να γίνονται ικανότερα και να αναλαμβάνουν την ευθύνη της δουλειάς τους (Fontana, 1996).

Σε μια έρευνα των Leroy, Bressoux, Sarrazin και Trouilloud (2007), όπου εξετάστηκαν τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί ώστε να είναι ικανοί για τη δημιουργία ενός κλίματος αυτονομίας, παρατηρήθηκε πως η αυτοαποτελεσματικότητα τους και η επιμονή τους στην προσπάθεια οδήγησε σε επιθυμητά αποτελέσματα. Επίσης, η εμπειρία των εκπαιδευτικών φάνηκε να προάγει τη δημιουργία ενός τέτοιου κλίματος, αφού οι πεπειραμένοι εκπαιδευτικοί είχαν την τάση να δίνουν περισσότερες ευκαιρίες στους μαθητές με αποτέλεσμα την ανάπτυξη πρωτοβουλιών και την προώθηση της εσωτερικής παρακίνησης. Ανασταλτικός παράγοντας αποδείχθηκε η εξωτερική πίεση που αισθάνονταν σε κάποιες περιπτώσεις οι εκπαιδευτικοί. Η πίεση αυτή τους ώθησε να συμπεριφέρονται αυταρχικά και να μην μπορούν να εφαρμόσουν μεθόδους διδασκαλίας και πρακτικές προαγωγής της εσωτερικής παρακίνησης και της αυτονομίας των μαθητών.

Αρα, ένας εκπαιδευτικός χρειάζεται να δημιουργεί ένα μαθησιακό περιβάλλον στο οποίο δίνεται έμφαση στα ενδιαφέροντα των παιδιών με σκοπό να αναπτύξουν την αυτοπεποίθηση τους, την ανεξαρτησία και την υπευθυνότητα, στοιχεία που απαιτούνται τόσο για τη λήψη αποφάσεων όσο και για την επίλυση προβλημάτων (Fontana, 1996). Τέλος, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να σκέφτεται πρώτα τις ανάγκες των παιδιών και να χρησιμοποιεί τα μαθησιακά του έργα έτσι ώστε να καλύψει τις ανάγκες αυτές και να τους δώσει την ευκαιρία να αναπτύξουν τις ικανότητές τους και τις δεξιότητές τους (Παπαϊωάννου, Γούδας & Θεοδωράκης, 2003).

Η εκπαίδευση φοιτητών/τριών ως αυριανών εκπαιδευτικών είναι ένα από τα πρώτα στάδια στην πορεία προς έναν πολύ απαιτητικό χώρο – αυτόν της εκπαίδευσης. Σ' αυτό το χώρο, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκριθεί σε πολλαπλά καθήκοντα χωρίς εξασφαλισμένη την επιτυχία και γι' αυτό έχει σημασία η αυτοαποτελεσματικότητά του. Για να φθάσουμε όμως στον αποτελεσματικό καθηγητή φυσικής αγωγής, χρειάζεται να εξετάσουμε κατά πόσο ικανό ο ίδιος, ως φοιτητής, αντιλαμβάνεται τον εαυτό του, αλλά και το μαθησιακό περιβάλλον που αναπτύσσει τις δεξιότητές του. Σκοπός λοιπόν της παρούσας έρευνας ήταν να εξετασθούν η αυτοαποτελεσματικότητα φοιτητών του Τ.Ε.Φ.Α.Α. κατά την πρακτική τους άσκηση στα σχολεία, η αντίληψή τους για το μαθησιακό κλίμα και η αντίληψη τους για τη σημαντικότητα του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής.

Μεθοδολογία

Συμμετέχοντες

Στην έρευνα αυτή συμμετείχαν 81 φοιτητές (47 αγόρια, 34 κορίτσια), ηλικίας 20 ετών περίπου (Β' έτος Σπουδών). Οι φοιτητές/τριες ενημερώθηκαν σχετικά με τους σκοπούς της έρευνας και συμμετείχαν οικειοθελώς. Η έρευνα είχε την έγκριση της Επιτροπής Βιοηθικής και Δεοντολογίας του Τ.Ε.Φ.Α.Α. Θεσσαλίας.

Το δείγμα αποτέλεσαν φοιτητές που κάνουν την πρακτική τους στα σχολεία στα πλαίσια του προγράμματος σπουδών του Τ.Ε.Φ.Α.Α. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι έμπειροι στη διδασκαλία και συνεπώς οι κλίμακες που εξετάζουν την αυτοαποτελεσματικότητα διδασκαλίας μπορεί να θεωρηθεί ότι μετρούν τις αντιλήψεις σχετικά με τις ικανότητές τους στη διδασκαλία σε ένα αρχικό στάδιο.

Μετρήσεις

Για τους σκοπούς της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν οι παρακάτω κλίμακες:

α) *Αυτοαποτελεσματικότητα στη διδασκαλία*. Για τη μέτρηση της αυτοαποτελεσματικότητας χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα 14 ερωτήσεων που αναπτύχθηκε από τους Biddle και Goudas (1997). Οι φοιτητές απαντούσαν σε μια σειρά ερωτήσεων μετά το γενικό πρόθεμα «*πόσο βέβαιοι είστε ότι μπορείτε...*» (π.χ. να διασκεδάσουν και να απολαμβάνουν το μάθημα της φυσικής αγωγής). Οι φοιτητές απαντούσαν σε μια επταβάθμια κλίμακα Likert (1= Καθόλου βέβαιος μέχρι το 7= Απολύτως βέβαιος). Ο βαθμός εσωτερικής συνοχής της κλίμακας ήταν .90.

β) *Σημαντικότητα μαθήματος*. Χρησιμοποιήθηκε μια κλίμακα των Biddle και Goudas (1997). Η κλίμακα αυτή έχει τρεις ερωτήσεις (π.χ. «*το να γίνω πολύ ικανός καθηγητής φυσικής αγωγής είναι...*»). Οι φοιτητές απα-

ντούσαν σε μια επταβάθμια κλίμακα Likert (1= Μικρής σημασίας μέχρι το 7= Εξαιρετικής σημασίας). Ο βαθμός εσωτερικής συνοχής της κλίμακας ήταν .79.

γ) *Αποδιδόμενες ιδιότητες της διδασκαλίας*. Χρησιμοποιήθηκε μια κλίμακα με 8 θέματα της Ames (1983), η οποία δοκιμάστηκε αρχικά από τους Biddle και Goudas (1997). Η κλίμακα αυτή περιέχει θέματα σχετικά με τις ι-διότητες που αποδίδει ένας εκπαιδευτικός στη διδασκαλία. Οι φοιτητές μετά το γενικό πρόθεμα «Σε γενικές γραμμές ο καθηγητής φυσικής αγωγής...» απαντούσαν σε 8 ερωτήσεις (π.χ. «...δεν μπορεί να πετύχει πολλά επειδή, ως επί το πλείστον, η παρακίνηση και η απόδοση του μαθητή εξαρτάται από την αθλητική του ικανότητα») χρησιμοποιώντας μια επταβάθμια κλίμακα Likert (1= Διαφωνώ απόλυτα μέχρι το 7= Συμφωνώ απόλυτα). Ο βαθμός εσωτερικής συνοχής της κλίμακας ήταν .86.

δ) *Αντίληψη μαθησιακού κλίματος*. Πρόκειται για μια κλίμακα των Williams και Deci (1994), η οποία έχει 15 ερωτήσεις και είναι μονοδιάστατη. Τα θέματα αφορούν στη διαμόρφωση παραγόντων που σχετίζονται με τη καθιέρωση ενός κλίματος τάξης που δίνει έμφαση στη μάθηση και στην αυτονομία. (π.χ. Αισθάνομαι πως ο/η διδάσκων/ούσα παρέχει σε μένα επιλογές και δικαιώματα). Οι φοιτητές απαντούσαν σε μια επταβάθμια κλίμακα Likert (1= Διαφωνώ απόλυτα μέχρι το 7= Συμφωνώ απόλυτα). Ο βαθμός εσωτερικής συνοχής της κλίμακας ήταν .94.

ε) *Αντίληψη ικανότητας για μάθηση*. Πρόκειται για μια κλίμακα των Williams και Deci (1994), η οποία έχει 4 ερωτήσεις και είναι μονοδιάστατη. Τα θέματα αφορούν την αντίληψη ικανότητας του ατόμου για μάθηση μέσα σε ένα συγκεκριμένο μαθησιακό κλίμα. Ο βαθμός εσωτερικής συνοχής της κλίμακας ήταν .85.

στ) *Περιγραφικά στοιχεία*. Οι φοιτητές απαντούσαν επίσης στα εξής θέματα: i) αν είναι πρώην ή νυν αθλητές (ΝΑΙ - ΟΧΙ), ii) αν γυμνάζονται τακτικά (2φορ/εβδ. ΝΑΙ-ΟΧΙ), iii) το φύλο (άνδρας- γυναίκα), iv) πόσο είναι συνεπής στα φοιτητικά τους καθήκοντα (βασικά συνεπής- βασικά ασυνεπής), v) αν ήταν πρώτη επιλογή στο μηχανογραφικό δελτίο το τμήμα της Φυσικής Αγωγής ανεξαρτήτως πόλης.

Αποτελέσματα

Ανάλυση αξιοπιστίας

Η εξέταση της εσωτερικής συνοχής των κλιμάκων εξετάστηκε με βάση το τεστ του άλφα. Όλες οι κλίμακες είχαν αποδεκτούς δείκτες εσωτερικής συνοχής ($\alpha > .70$), όπως μπορεί κανείς να δει στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1. Δείκτες εσωτερικής συνοχής των κλιμάκων

	α -Cronbach
1. Αυτοαποτελεσματικότητα διδασκαλίας	.90
2. Σημαντικότητα μαθήματος	.79
3. Αποδιδόμενες ιδιότητες στη διδασκαλία	.86
4. Αντίληψη μαθησιακού κλίματος	.94
5. Αντίληψη ικανότητας για μάθηση	.85

Συσχετίσεις

Ανάλυση συσχετίσεων έδειξε ότι η αυτοαποτελεσματικότητα διδασκαλίας σχετίζονταν θετικά με τη σημαντικότητα μαθήματος ($r=.44$, $p<.01$), με την αντίληψη μαθησιακού κλίματος ($r=.25$, $p<.05$) και την αντίληψη ικανότητας για μάθηση ($r=.40$, $p<.01$). Η σημαντικότητα μαθήματος συσχετιζόταν θετικά με την αυτοαποτελεσματικότητα διδασκαλίας ($r=.44$, $p<.01$), με την αντίληψη μαθησιακού κλίματος ($r=.31$, $p<.01$) και την αντίληψη ικανότητας για μάθηση ($r=.35$, $p<.01$). Οι αποδιδόμενες ιδιότητες στη διδασκαλία σχετίζονται αρνητικά με την αντίληψη μαθησιακού κλίματος ($r=-.24$, $p<.05$). Η αντίληψη μαθησιακού κλίματος σχετίζεται θετικά με την αυτοαποτελεσματικότητα διδασκαλίας ($r=.25$, $p<.05$), με την σημαντικότητα μαθήματος ($r=.31$, $p<.01$) και με την αντίληψη ικανότητας για μάθηση ($r=.54$, $p<.01$). Η αντίληψη ικανότητας για μάθηση σχετιζόταν θετικά με την αυτοαποτελεσματικότητα διδασκαλίας ($r=.40$, $p<.01$), με την σημαντικότητα μαθήματος ($r=.35$, $p<.01$), και με την αντίληψη μαθησιακού κλίματος ($r=.54$, $p<.01$).

Πίνακας 2. Συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών

	1	2	3	4	5
1. Αυτοαποτελεσματικότητα διδασκαλίας	1.00	.44**	-.05	.25*	.40**
2. Σημαντικότητα μαθήματος	.44**	1.00	-.20	.31**	.35**
3. Αποδιδόμενες ιδιότητες στη διδασκαλία	-.05	-.20	1.00	-.24*	-.13
4. Αντίληψη μαθησιακού κλίματος	.25*	.31**	-.24*	1.00	.54**
5. Αντίληψη ικανότητας για μάθηση	.40**	.35**	-.13	.54**	1.00

Όπου ** η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική για επίπεδο $p < .01$

Όπου * η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική για επίπεδο $p < .05$

Ανάλυση διακύμανσης

Η ανάλυση διακύμανσης μιας κατεύθυνσης έδειξε ότι υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δυο φύλων (Πίνακας 3) ως προς: α) την ικανοποίηση από τη διδασκαλία και β) την αντίληψη ικανότητας για μάθηση. Και στις δυο παραπάνω κλίμακες τα κορίτσια είχαν υψηλότερο σκορ σε σχέση με τα αγόρια. Δεν υπήρχαν άλλες στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δυο φύλων.

Πίνακας 3. Ανάλυση διακύμανσης μιας κατεύθυνσης μεταξύ των δύο φύλων

	Αγόρια		Κορίτσια		F
	M	TA	M	TA	
Αυτοαποτελεσματικότητα στη διδασκαλία	5.44	.77	5.55	.70	.43
Αντίληψη σημαντικότητας της διδασκαλίας	6.15	.80	6.42	.77	2.30
Ικανοποίηση από τη διδασκαλία	4.05	.61	4.50	.37	14.21**
Αντίληψη μαθησιακού κλίματος	5.30	.92	5.63	.95	2.42
Αντίληψη ικανότητας για μάθηση	5.68	.85	6.14	.55	7.52*

Όπου ** η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική για επίπεδο $p < .01$

Όπου * η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική για επίπεδο $p < .05$

Η ανάλυση διακύμανσης μιας κατεύθυνσης έδειξε ότι υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των αθλούμενων και μη αθλούμενων ως προς την ικανοποίηση από τη διδασκαλία. Οι μη αθλούμενοι φοιτητές/τριες είχαν υψηλότερα σκορ στην κλίμακα ικανοποίησης από τη διδασκαλία σε σχέση με τους αθλούμενους. Δεν υπήρχαν άλλες στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ αθλούμενων και μη αθλούμενων.

Πίνακας 4. Ανάλυση διακύμανσης μιας κατεύθυνσης μεταξύ των αθλούμενων και μη αθλούμενων

	Αθλούμενοι φοιτητές/τριες		Μη αθλούμενοι φοιτητές/τριες		F
	M	TA	M	TA	
Αυτοαποτελεσματικότητα στη διδασκαλία	5.48	.72	5.63	.74	.47
Αντίληψη σημαντικότητας της διδασκαλίας	6.27	.81	6.27	.79	.001
Ικανοποίηση από τη διδασκαλία	4.16	.58	4.49	.43	4.91*

Όπου ** η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική για επίπεδο $p < .01$

Όπου * η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική για επίπεδο $p < .05$

Η ανάλυση διακύμανσης μιας κατεύθυνσης έδειξε ότι υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των φοιτητών με διαφορετικές προσδοκίες βαθμού ως προς: α) την αυτοαποτελεσματικότητα στη διδασκαλία, β) τις αποδιδόμενες ιδιότητες στη διδασκαλία, γ) την αντίληψη κλίματος μάθησης και δ) αντίληψη ικανότητας για μάθηση. Ως προς την αυτοαποτελεσματικότητα στη διδασκαλία, την αντίληψη κλίματος μάθησης και την αντίληψη ικανότητας για μάθηση, οι φοιτητές/τριες που ανήκαν στην ομάδα 3 είχαν υψηλότερα σκορ σε σύγκριση με τους άλλους. Ενώ ως προς τις αποδιδόμενες ιδιότητες στη διδασκαλία, οι φοιτητές/τριες που ανήκαν στην ομάδα 1 είχαν υψηλότερο σκορ από τις άλλες ομάδες. Δεν υπήρχαν άλλες στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των φοιτητών/τριών με διαφορετικές προσδοκίες βαθμού.

Πίνακας 5. Ανάλυση διακύμανσης μιας κατεύθυνσης μεταξύ των φοιτητών με διαφορετικές προσδοκίες βαθμού

	Ομάδα 1: Προσδοκώμενος βαθμός 5-6		Ομάδα 2: Προσδοκώμενος βαθμός 7-8		Ομάδα 3: Προσδοκώμενος βαθμός 9-10		
	M	TA	M	TA	M	TA	F
Αυτοαποτελεσματικότητα στη διδασκαλία	5.02	.46	5.40	.81	5.74	.64	4.00*
Αντίληψη σημαντικότητας της διδασκαλίας	5.80	.86	6.27	.74	6.40	.80	2.27
Αποδιδόμενες ιδιότητες στη διδασκαλία	4.08	.82	3.65	1.01	3.16	1.15	3.58*
Ικανοποίηση από τη διδασκαλία	4.08	.52	4.14	.54	4.41	.58	2.46
Αντίληψη μαθησιακού κλίματος	5.11	.87	5.23	1.00	5.80	.79	4.15*
Αντίληψη ικανότητας για μάθηση	5.50	.72	5.76	.83	6.13	.67	3.57*

Όπου ** η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική για επίπεδο $p < 01$

Όπου * η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική για επίπεδο $p < 05$

Η ανάλυση διακύμανσης μιας κατεύθυνσης έδειξε ότι υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ αθλητών και μη αθλητών ως προς την αυτοαποτελεσματικότητα στη διδασκαλία. Οι φοιτητές που ήταν ταυτόχρονα και αθλητές είχαν υψηλότερα σκορ σε σύγκριση με τους φοιτητές που δεν ήταν αθλητές. Δεν υπήρχαν άλλες στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δυο ομάδων.

Πίνακας 6. Ανάλυση διακύμανσης μιας κατεύθυνσης μεταξύ αθλητών και μη αθλητών

	Αθλητές φοιτητές/τριες		Μη Αθλητές φοιτητές/τριες		
	M	TA	M	TA	F
Αυτοαποτελεσματικότητα διδασκαλίας	5.64	.69	5.21	.74	5.00*
Αντίληψη σημαντικότητας της διδασκαλίας της ΦΑ	6.30	.79	6.08	.84	1.30
Ικανοποίηση από τη διδασκαλία	4.26	1.08	4.22	.55	.55

Όπου ** η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική για επίπεδο $p < 01$

Όπου * η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική για επίπεδο $p < 05$

Η ανάλυση διακύμανσης μιας κατεύθυνσης έδειξε ότι υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των συνεπών και ασυνεπών φοιτητών/φοιτητριών ως προς: α) την αντίληψη σημαντικότητας της διδασκαλίας και β) τις αποδιδόμενες ιδιότητες της διδασκαλίας (teachers' attributions). Και στις δυο παραπάνω κλίμακες οι βασικά συνεπείς φοιτητές/φοιτητρίες είχαν υψηλότερα σκορ σε σχέση με τους ασυνεπείς.

Πίνακας 7. Ανάλυση διακύμανσης μιας κατεύθυνσης μεταξύ των συνεπών και ασυνεπών φοιτητών/τριών

	Βασικά ασυνεπείς φοιτητές/τριες		Βασικά συνεπείς φοιτητές/τριες		F
	M	TA	M	TA	
Αυτοαποτελεσματικότητα στη διδασκαλία	5.21	1.02	5.52	.72	.82
Αντίληψη σημαντικότητας της διδασκαλίας	5.58	.90	6.36	.74	7.52*
Αποδιδόμενες ιδιότητες στη διδασκαλία	4.33	.50	3.37	1.07	6.21*
Ικανοποίηση από τη διδασκαλία	3.98	.45	4.26	.58	1.80
Αντίληψη μαθησιακού κλίματος	5.08	.56	5.48	.98	1.23
Αντίληψη ικανότητας για μάθηση	5.47	.59	5.93	.80	2.49

Όπου ** η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική για επίπεδο $p < .01$

Όπου * η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική για επίπεδο $p < .05$

Συζήτηση

Με την παρούσα εργασία διερευνήθηκε η αυτοαποτελεσματικότητα φοιτητών/τριών του 2⁰ έτους του Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, ως προς την ικανότητα διδασκαλίας στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής. Επίσης εξετάστηκαν οι σχέσεις μεταξύ αυτοαποτελεσματικότητας, ικανοποίησης από τη διδασκαλία, σημαντικότητα μαθήματος, μαθησιακού κλίματος και αντίληψης ικανότητας για μάθηση. Τα αποτελέσματα έδειξαν, πως τα κορίτσια είχαν υψηλότερα σκορ σε σχέση με τα αγόρια, ως προς την ικανοποίηση από τη διδασκαλία και ως προς την αντίληψη ικανότητας για μάθηση. Αντιθέτως δεν προέκυψε καμιά διαφορά μεταξύ των δύο φύλων ως προς την αυτοαποτελεσματικότητα στη διδασκαλία, την αντίληψη σημαντικότητας της διδασκαλίας και την αντίληψη μαθησιακού κλίματος.

Επίσης φαίνεται ότι υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των αθλούμενων και μη αθλούμενων. Οι μη αθλούμενοι φοιτητές/τριες είχαν υψηλότερα σκορ στην κλίμακα ικανοποίησης από τη διδασκαλία σε σχέση με τους αθλούμενους. Ενώ οι φοιτητές που ήταν ταυτόχρονα και αθλητές είχαν υψηλότερα σκορ σε σύγκριση με εκείνους που δεν ήταν αθλητές. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας δείχνουν ότι φοιτητές που είναι και αθλητές διαφέρουν σημαντικά ως προς την αυτοαποτελεσματικότητα στη διδασκαλία. Ωστόσο, τόσο αθλητές, όσο και μη αθλητές, δεν διαφέρουν ως προς την αντίληψη σημαντικότητας της διδασκαλίας της φυσικής αγωγής και ως προς την ικανοποίηση από τη διδασκαλία.

Ακόμη τα αποτελέσματα της έρευνας που προκύπτουν αποδεικνύουν ότι υπήρχαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των φοιτητών/τριών με διαφορετικές προσδοκίες βαθμού ως προς στην αυτοαποτελεσματικότητα στη διδασκαλία, τις αποδιδόμενες ιδιότητες, στην αντίληψη μαθησιακού κλίματος και στην αντίληψη ικανότητας για μάθηση. Οι φοιτητές/τριες που προσδοκούσαν υψηλή βαθμολογία (9-10) είχαν υψηλότερα σκορ σε σύγκριση με τους άλλους, ως προς την αυτοαποτελεσματικότητα στη διδασκαλία, την αντίληψη μαθησιακού κλίματος, και την αντίληψη ικανότητας για μάθηση. Ενώ οι φοιτητές που προσδοκούσαν χαμηλή βαθμολογία (5-6), είχαν υψηλότερα σκορ από τις άλλες ομάδες ως προς τις αποδιδόμενες ιδιότητες. Δεν υπήρχαν άλλες στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των φοιτητών/τριών με διαφορετικές προσδοκίες βαθμού ως προς την αντίληψη σημαντικότητας της διδασκαλίας και την ικανοποίηση από τη διδασκαλία. Αξιοσημείωτο είναι ότι κανείς φοιτητής δεν απάντησε ότι περιμένει βαθμό κάτω από τη βάση, μολονότι υπήρχε ως επιλογή.

Επίσης, οι φοιτητές που ήταν βασικά συνεπείς προκύπτει, ότι είχαν υψηλότερα σκορ σε σχέση με τους βασικά ασυνεπείς φοιτητές ως προς την αντίληψη σημαντικότητας της διδασκαλίας και στις αποδιδόμενες ιδιότητες στη διδασκαλία. Αντιθέτως δεν υπήρχε καμιά διαφορά μεταξύ των συνεπών και ασυνεπών φοιτητών/τριών ως προς την αυτοαποτελεσματικότητα της διδασκαλίας, την ικανοποίηση από την διδασκαλία, την αντίληψη μαθησιακού κλίματος και την αντίληψη ικανότητας για μάθηση.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, διαπιστώνεται πως οι φοιτητές έδειξαν διαφορές μεταξύ τους ως προς το φύλο, ως προς την ιδιότητα τους να είναι αθλητές ή μη αθλητές, όπως επίσης, μεταξύ των φοιτητών που επέ-

δειξαν συνέπεια ή ασυνέπεια. Όσον αφορά στη διαφορά λόγω φύλου, παρατηρήθηκε ότι τα κορίτσια είχαν υψηλότερα σκορ από ότι τα αγόρια, από την ικανοποίηση τους σχετικά με τη διδασκαλία και την αντίληψη ικανότητας για μάθηση. Παρομοίως, οι μη αθλητές έδειξαν υψηλότερα σκορ σε σχέση με τους αθλητές, στην ικανοποίηση από τη διδασκαλία. Όπως ήταν αναμενόμενο, οι φοιτητές που ήταν αθλητές, επέδειξαν υψηλότερα σκορ σε σύγκριση με εκείνους που δεν ήταν αθλητές, ως προς την αυτοαποτελεσματικότητα στη διδασκαλία. Αξιόλογο επιπλέον εύρημα αποτελεί το γεγονός ότι οι φοιτητές που είχαν υψηλές προσδοκίες βαθμού, μαζί με τους συνεπείς φοιτητές επέδειξαν υψηλότερα σκορ σε σχέση με τους ασυνεπείς φοιτητές, οι οποίοι παρουσίασαν διαφορές ως προς τις αποδιδόμενες ιδιότητες και την αντίληψη της σημαντικότητας του μαθήματος. Οι φοιτητές με υψηλές προσδοκίες βαθμού, είχαν υψηλότερα σκορ σε σχέση με εκείνους που είχαν χαμηλότερες προσδοκίες βαθμού, ως προς την αυτοαποτελεσματικότητα της διδασκαλίας, στις αποδιδόμενες ιδιότητες, στην αντίληψη του μαθησιακού κλίματος, καθώς και στην αντίληψη ικανότητας για μάθηση.

Από την άλλη πλευρά, δεν παρουσιάστηκαν διαφορές μεταξύ των φύλων, ως προς την αυτοαποτελεσματικότητα της διδασκαλίας και την αντίληψη σημαντικότητας της διδασκαλίας. Επιπλέον, καμιά διαφορά δεν παρουσιάστηκε μεταξύ των φοιτητών με διαφορετικές προσδοκίες βαθμού, ως προς την αντίληψη της σημαντικότητας της διδασκαλίας και την ικανοποίηση από τη διδασκαλία. Αξιοσημείωτο είναι ότι μεταξύ αθλούμενων και μη αθλούμενων φοιτητών, όπως και μεταξύ των συνεπών και ασυνεπών, δεν παρουσιάστηκαν σημαντικές διαφορές ως προς την αντίληψη της ικανότητας της διδασκαλίας. Τέλος, οι συνεπείς και ασυνεπείς φοιτητές δεν επέδειξαν διαφορές μεταξύ τους, ως προς την αυτοαποτελεσματικότητα της διδασκαλίας και την αντίληψη του μαθησιακού κλίματος.

Σημασία για τη Φυσική Αγωγή

Η ανάπτυξη θετικών στάσεων και η προσφορά γνώσης κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική για τη σύγχρονη εποχή. Η ενασχόληση των παιδιών με τη Φυσική Αγωγή, από μικρή ηλικία θεωρείται καθοριστική για το αν τελικά αυτά τα παιδιά θα συνεχίσουν να ασχολούνται και στη μετέπειτα ζωή τους με τη φυσική δραστηριότητα. Επίσης υπάρχουν πολλά προγράμματα φυσικής αγωγής που περιορίζουν το ρόλο των μαθητών και τα οφέλη που θα αποκομίσουν έμμεσα από τη συμμετοχή τους στο μάθημα. Μέσα από την εμπειρία της σχολικής Φυσικής Αγωγής τα παιδιά πρέπει να επωφεληθούν διαχρονικά σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης τους δραστηριότητας. Σε αυτή την έρευνα περιλαμβάνονται γνώσεις που σχετίζονται με την ανάπτυξη στοιχείων του χαρακτήρα και της προσωπικότητάς τους, όπως είναι η αυτοεκτίμηση, η κριτική και η δημιουργική σκέψη, η θετική κοινωνική συμπεριφορά κ.ά. Η παραπάνω έρευνα έγινε με σκοπό να ενισχύσει τους καθηγητές φυσικής αγωγής με δεξιότητες που να ενισχύσουν την αυτοαποτελεσματικότητα και την ικανότητα τους ως προς το μάθημα της φυσικής αγωγής και να μπορέσουν να δημιουργήσουν ένα κατάλληλο μαθησιακό κλίμα μέσα στη τάξη ώστε να παρακινήσουν όλα τα παιδιά στη φυσική δραστηριότητα.

Βιβλιογραφία

- Ames, R., (1983). Teachers' attributions for their own teaching. In J. Levine & M. Wang (Eds.), *Student and teacher perceptions: Implications for learning*. New York: Lawrence Erlbaum.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York. W. H. Freeman.
- Biddle, S., & Goudas, M. (1997). Effort is virtuous: teacher preferences of pupil effort, ability and grading in physical education. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 677-688.
- Black A. E., & Deci E. L. (2000). The effects of instructors' autonomy support and student's autonomous motivation on learning organic chemistry: A self determination theory perspective. *Science Education*, 84, 740-756.
- Fontana, D. (1996). *Ψυχολογία για Εκπαιδευτικούς*. Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας.
- Leroy, N., Bressoux P., Sarrazin P., & Trouilloud D. (2007). Impact of teachers implicit theories and perceived pressures on the establishment of an autonomy supportive climate. *European Journal of Psychology of Education*, 4, 529-545.
- Pangrazi, R. P. (1999). *Διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Ryans, D. G. (1960). *Characteristics of Teachers*. Washington, DC. American Council on Education.
- Williams, G. C., Saizow R., Ross, L., & Deci E. L. (1997). Motivation underlying career choice for internal medicine and surgery. *Social Science and Medicine*, 45, 1705-1713.

- Williams, G. C., & Deci E. L., (1996). Internalization of bio-psychosocial values by medical students: A test of self-determination theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 767-779.
- Παπαϊωάννου, Α., Θεοδωράκης, Ι., & Γούδας, Μ. (2003). *Για μια καλύτερη Φυσική Αγωγή*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Χριστοδουλίδη.

Υπεύθυνος έκδοσης: Ελληνική Ακαδημία Φυσικής Αγωγής, **Υπεύθυνος συντακτικής επιτροπής:** Γιάννης Θεοδωράκης, **Επιμελητές έκδοσης:** Βάσω Ζήση, Βασίλης Γεροδήμος, Αντώνης Χατζηγεωργιάδης, Θανάσης Τσιόκανος, Αθανάσιος Τζιαμούρτας, Γιώργος Τζέτζης, Θωμάς Κουρτέσης, Ευάγγελος Αλμπανίδης, Κων/να Δίπλα. **Διαχείριση-επιμέλεια-στοιχειοθεσία:** Στέφανος Πέρκος, Βασίλης Μπούγλας.

Editor -in- Chief: Hellenic Academy of Physical Education, **Head of the editorial board:** Yannis Theodorakis, **Editorial Board:** Vaso Zissi, Vasilis Gerodimos, Antonis Chatzigeorgiadis, Thanassis Tsiokanos, Athanasios Jamurtas, Giorgos Tzetzis, Thomas Kourtessis, Evangelos Albanidis, Konstantina Dipla. **Editorial management:** Stefanos Perkos, Vasilis Bouglas.